

Geen dag zonder Demjanjuk

Het proces tegen John Demjanjuk gaat zijn eindfase in. Marco de Groot (71) uit Edam en Rob Wurms (68) uit Monnickendam wonen sinds november 2009 de zittingen bij. Samen met andere Nederlandse nabestaanden van joodse slachtoffers. We blikken met hen terug en voorzichtig vooruit naar het slotakkoord.

De beide joodse mannen hebben het even gehad. Aan het eind van het proces wil Demjanjunks advocaat ineens honderden nieuwe bewijsstukken opvoeren. Anders gaat zijn cliënt in hongerstaking. En de voorzitter van het Oberlandesgericht in München, doodsbang op zijn vingers te worden getikt vanwege vormfouten, toont zich ruimhartig. Heeft het proces de nabestaanden gebracht, wat ze hadden gehoopt? Marco de Groot: „Voor mij is het proces nu al geslaagd. Op de eerste plaats omdat ik in november 2009 mijn getuigenis mocht afleggen in Duitsland, in München. Waar het allemaal is begonnen. Voor een volle rechtbank mocht ik in het Duits vertellen wat er met mijn familie is gebeurd en wat dit met mij heeft gedaan. Dat was therapeutisch. En het proces heeft Sobibor onder de aandacht gebracht.”

Waardevol

Rob Wurms: „Ik ben met een open mind en zonder verwachtingen naar München gegaan. Alle gesprekken met onze Duitse advocaten en journalisten heb ik als heel waardevol ervaren. Ze gaven inzicht in het gevoel hoe het concentratiekampverleden in Duitsland voortleeft. Ik vroeg een radiojournaliste waarom ze zo geïnteresseerd was. Schuldgevoel? Nee, antwoordde ze. Ik voel me niet schuldig maar wel verantwoordelijk.”

De Groot: „In het begin was ik buitengewoon geëmotioneerd. Toen ik voor het eerst werd geconfronteerd met Demjanjuk, voelde ik een koude douche over mij heen komen. Ik wilde hem naar de keel vliegen. Nu ga ik er met een ander gevoel naar toe. Het hele emotionele is een beetje weggeëbd.”

Wurms, praktiserend psycholoog: „Je kunt een intense emotie ook niet lange tijd volhouden.”

Demjanjunks advocaat is volgens de Nederlanders de zaak alleen maar aan het rekken en hij probeert twijfels te zaaien. Stelt zich nogal geringschattend tegen de rechtbank en de nabestaanden op. De advocaat heeft het over treinen vol joden die wel uit Nederland vertrokken. Maar dat het bewijs niet geleverd zou kunnen worden dat ze ook daadwerkelijk in Sobibor aankwamen.

De Groot: „Ik ben door de Duitse rechtsgang wel verbaasd. Dat het proces zo lang kan slepen en de verdediging niet wordt teruggefloten. Er is kennelijk geen mogelijkheid om zo'n kwaadwillend element tot de orde te roepen. Zo'n advocaat die concludeert is dat er een showproces wordt gevoerd. Een complot tegen de Oekraïners. Als je dat allemaal aanhoort, word je er een beetje kribbig van. Maar we hebben al

Proces tegen de kampbewaker van Sobibor krijgt spannende finale

Rob Wurms (rechts) en Marco de Groot kort voor ze het woord zouden gaan voeren tijdens het Demjanjuk-proces.

FOTO ELLA TILGENKAMP

Het proces

Iwan Nicolai Demjanjuk (90), geboren Oekraïner, wordt ervan beschuldigd dat hij in de Tweede Wereldoorlog als bewaker in het vernietigingskamp Sobibor betrokken was bij de moord op bijna 28.000 Nederlandse Joden. In 1952 emigreerde hij naar de VS, waar hij als John Demjanjuk automonteur werd. In de jaren zeventig kwamen er al beschuldigingen tegen hem los. Hij zou kampbewaker in Treblinka zijn geweest. Demjanjuk werd uitgeleverd aan Israël, maar daar vrijgesproken. Terug in Amerika achtte de rechtbank wel bewezen dat Demjanjuk als kampbewaarder in Sobibor zou hebben gewerkt. Daarvoor werd hij in 2009 uitgeleverd aan Duitsland. Het proces in München startte eind 2009. In april 2010 verklaarde een onafhankelijk deskundige

FOTO AFP

voor de rechtbank te München dat de SS-identiteitskaart van John Demjanjuk echt was, wat het enige directe bewijs tegen Demjanjuk betekende.

De rechtbank in München wilde 22 maart tot een vonnis komen, maar het proces heeft andermaal vertraging opgelopen. De verdediging wil nieuwe, ontlastende bewijsstukken aanvoeren.

zoveel over ons heen gekregen dat we er tegen gepapend zijn. Ik weet ook dat als ik mij opwind er maar

één slachtoffer is: ik zelf. Ik versta inmiddels de kunst dit soort uitspraken langs me heen te laten gaan.”

Wurms: „Het proces had heel kort kunnen zijn wanneer Demjanjuk zijn mond open had gedaan. Dan was het in een jaar afgelopen. Dat zou ook beter voor hem zijn geweest. Maar hij wil dood, denken wij. Voordat er een uitspraak is gedaan. Desondanks gaat hij de geschiedenis in als oorlogsmisdadiger. De hongerstaking is een intelligent dreigement. Het geeft hem een argument in handen om straks niet op de zitting te verschijnen zodat het proces weer moet worden opgeschort. Ik hoop dat dit uitsstel geen afstel wordt. En we wel de kans krijgen om onze slotpleidooien voor de rechtbank te houden. We zouden het heel jammer vinden als dit proces uitgaat als een nachtkraak. Het gaat ons er niet op de eerste plaats om die man achter de tralies te krijgen. Maar er moet duidelijkheid komen over wat er is gebeurd en wie wat heeft gedaan. Ik wil dat rond hebben.”

Rouwproces

De Groot: „Rob en ik hebben nooit een rouwproces doorgemaakt. Wij waren jong toen we hoorden dat we

onze families waren verloren en opgroeiden in een pleeggezin. Bij mij begon het rouwproces in 1995 toen ik voor de eerste keer Sobibor bezocht, op 55-jarige leeftijd. Daar heb ik afscheid van mijn ouders genomen. Ik heb er ontzettend staan huilen maar het heeft me verschrikkelijk goed gedaan. Dit proces zie ik als afsluiting van mijn rouw. Er is geen dag dat ik me niet bezig hou met de Jodenvervolgung. Je komt er nooit los van. We hebben levenslang. Maar het geeft wat verlichting dat we iets hebben kunnen doen. Als hij wordt vrijgesproken, jammer maar helaas. Er lopen nog heel wat meer oorlogsmisdadigers vrij rond. Ik heb gedaan wat in mijn vermogen lag.”

Wurms: „Ik zou het uitblijven van een veroordeling of vrijspraak een ernstige vergissing van de rechtbank vinden. Want het gaat niet alleen om het verleden. Het gaat ook om het nu. Oorlogsmisdaden worden nog steeds gepleegd. Als daar iemand voor wordt gerekruteerd die weet hoe het met oorlogsmisdadigers afloopt, kan die zeggen: Ik doe het toch maar niet. Dan hebben we al veel gewonnen. Neem die Libische

piloten die weigerden hun eigen mensen te bombarderen en hun vliegtuigen lieten neerstorten. Fantastisch. Dat zijn belangrijke toevoegingen aan ons collectieve geweten.”

Familie

De Groot: „Ik heb al mijn 68 familieleden verloren. Ik was alleen op de wereld. Het proces tegen Demjanjuk bracht mij nieuwe verbondenheid. Ik heb er als het ware een hele familie bij gekregen. 23 Nederlandse nabestaanden wonen het proces bij. Ik heb zoveel warmte, begrip en herkenning gevonden. Het is een aspect dat ik koester. Dat heeft het proces mij ook gebracht.”

Beiden staan als gastspreker vaak voor zeer uiteenlopende groepen, van basisschoolleerlingen tot Rotariërs. Marco de Groot: „Laatst stond ik voor groep acht in Wormer. De kinderen waren mateloos geïnteresseerd. De klas was doodstil. Na afloop bleef een jongen nog een beetje om me heen dralen. Wilde je nog iets vragen, vroeg ik? „Ik heet ook De Groot”, antwoordde hij trots.”

JACOB VAN DER MEULEN

Op zoek naar gepassioneerd toptalent

De permanente zoektocht naar toptalent. Niet in de sportwereld, maar voor het bedrijfsleven in binnen- en buitenland. Ralf Knechtmans (47) is headhunter en mede-eigenaar van het befaamde bureau De Vroedt & Thierry uit Amsterdam.

Vanuit de statige ontvangstruimte op de eerste verdieping (kroonluchter, zware gordijnen, veelkleurig schilderij van Marte Röling aan de muur) kijkt hij uit op het Concertgebouw. Knechtmans, vader van twee kinderen van dertien en veertien jaar, is geen man van de grijze middelmaat. De geboren Amsterdammer heeft een voorliefde voor toptalent met passie. En daarin onderscheidt zijn bureau (opgericht 1974) zich volgens Knechtmans van andere, zogeheten executive searchbureaus. „Drijfveren en andere persoonlijkheidskenmerken zeggen meer over iemand dan diploma's, vaardigheden en branche-ervaring. Nederlandse bedrijven werven heel traditioneel. Onze werkwijze is lastiger, maar levert uiteindelijk meer succes op.”

Het hoofdstedelijke headhuntersbureau richt zich op de top van de markt: „Banen met een beloning van

minimaal 100.000 euro per jaar. We beschikken over een database van 10.000 namen. Mensen met uitstekende functies, die zich vaak toch gestreeld voelen als wij ze polsen. Zelden bedankt iemand voor een eerste gesprek.”

Een headhunter opereert discreet. Vertrouwelijkheid staat met hoofdletters geschreven. „Is absoluut noodzakelijk”, verzekert Knechtmans. „Naar beide kanten. Kandidaten willen niet dat hun naam vroegtijdig in verband wordt gebracht met een bedrijf. Andersom gaat het vaak om beursgenoteerde ondernemingen, waar uitlekken van informatie uiterst gevoelig kan zijn. Bijvoorbeeld als een bedrijf iemand zoekt met het oog op een bedrijfsvername.”

Heel af en toe kan een headhunter er niet omheen open kaart te spelen. Zo deed Knechtmans niet geheimzinnig toen voormalig topman Anders Moberg in 2007 Ahold verliet voor een lucratieve baan in Dubai. „Dat nieuws heeft in verschillende landelijke dagbladen gestaan.”

Boek

De Amsterdamse headhunter, die lezingen geeft, columns schrijft en wekelijks te horen is bij Business News Radio, schreef drie jaar geleden een boek over de negen criteria van toptalent. Knechtmans voelde hiervoor over de hele wereld invloedrijke personen uit onder meer bedrijfsleven, topsport en wetenschap aan de tand. Van voetbaltrainer Poppe de Haan tot ex-KPN-bestuursvoorzitter Ad Scheepbouwer, van

Headhunter Ralf Knechtmans mijdt platgetreden pad

ex-minister Onno Ruding tot topkoffie Jonnie Boer van de Librije in Zwolle.

Die zoektocht bracht leidde tot scherpe inzichten, die hem nu uitstekend van pas komen: „Er is in Nederland heel veel onontdekt talent. In dit land hebben we last van de 'ziesjescultuur'. We zijn te bescheiden. Streberig wordt verward met arrogant, elitair. Ik zoek die passie juist op bij mensen. Dat boeit me.”

Babyboomers

Knechtmans steekt al enige tijd een waarschuwende vinger op naar het bedrijfsleven. „Tot 2040 gaan 800.000 babyboomers met pensioen. Door die grijze golf ontstaan er grote knelpunten aan de top van ondernemingen. Iedereen ziet dat aankomen. Bijna niemand verzet de bakens. Straks hebben we ieder talent keihard nodig.”

De gerenommeerde headhunter legt in zijn pas verschenen boek 'Diversiteit als uitdaging', over zijn en onzin van divers talent, de vinger op de zere plek: „Blanke mannen met een academische opleiding zitten in de top. Onder de vijftig jaar moet je ze met een lampje zoeken. Ondernemingen verstrekken hun management development programma's meestal uitsluitend aan medewerkers tot 45 jaar. Helemaal fout!”

Knechtmans pleit voor een totaal afwijkende aanpak. De voortschrijdende mondialisering vraagt om een top, die uit meerdere culturele achtergronden bestaat. „Zodat problemen ook vanuit meerdere invalshoeken bekeken worden.” Ouderen moet je koesteren: „Onderzoek wijst uit dat ze veel minder ziek zijn dan jongeren. Hun fysieke gesteldheid en snelheid mogen dan afnemen, hun lange beroepservaring maakt dat grotendeels goed.”

Balkenende

Wat vindt hij van de recente overstappen van oud-bewindslieden Wouter Bos en Jan Peter Balkenende naar respectievelijk KPMG en Ernst & Young? „Ik snap dat de gewone man de wenkbrauwen frons bij salarissen van vier ton voor vier werkdagen per week. Aan de andere kant: politici hebben jarenlang keihard gewerkt, geen tijd gehad voor hun gezin. Dat was een diepte-investering die nu wordt uitbetaald. Zo zie ik ook de overstap van ex-minister Eurlings naar KLM-Air France. Rutte heeft de banen in de toekomst voor het uitkiezen.”

Ralf Knechtmans benadrukt tot besluit dat voormalige politieke kopstukken door het bedrijfsleven zeker niet als interessant uithangbord worden benut: „Hij of zij moet zijn prijs terugverdienen. Als deuren in binnen- en buitenland opengaan die anders gesloten blijven, verdient de investering zich al terug. Zo simpel is dat.”

LEO BLANK

'Kies niet voor een kloon'

Niet alle verzoeken om geschikte kandidaten voor een topfunctie op te sporen worden door De Vroedt & Thierry ingewilligd. Ralf Knechtmans: „Bij twijfel doen we het niet. Bijvoorbeeld als de baan te laag in het segment zit of als het bedrijf een onrealistisch beeld heeft van de capaciteiten van de nieuwe man of vrouw. Of als het te weinig betaalt.”

„Dit geldt ook als de functie gewoon niet in ons werkveld past. Dat klinkt arrogant. Maar is realistisch. Wij hebben een naam hoog te houden. Onze tarieven zijn stevig. Maar meer dan 98 procent van opdrachten die we aannemen wordt met succes uitgevoerd.”

Knechtmans zoekt bij voorkeur kandidaten die iets toevoegen aan de top van een bedrijf: „Kies niet voor een kloon van de mensen die er al zitten. Kies voor iemand die echt iets toevoegt, bijvoorbeeld uit een heel andere branche. Zo kwam Jan Willem Sieburgh vanuit de reclamewereld als zakelijk directeur bij het Rijksmuseum binnen. Dat gaf een verfrissende impuls op de leiding.”

Ralf Knechtmans: „Bijna niemand verzet de bakens. Straks hebben we ieder talent keihard nodig.”

FOTO ROGER DOHMEN